

УДК 343.7

Вадим Анатолійович КОРШЕНКО,

*кандидат юридичних наук,
завідувач науково-дослідної лабораторії з проблем розвитку
інформаційних технологій
Харківського національного університету внутрішніх справ*

ОСОБЛИВОСТІ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ НЕЗАКОННИМ РОЗПОВСЮДЖЕННЯМ МЕДІЙНОГО КОНТЕНТУ В МЕРЕЖАХ ПРОВАЙДЕРІВ ПРОГРАМНОЇ ПОСЛУГИ ТА ІНТЕРНЕТ- ПРОВАЙДЕРІВ, МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Технічний прогрес зробив можливим практично необмежений інформаційний обмін, зберігання, відтворення, розповсюдження, використання і передачу аудіо, відео творів, програм, текстових творів, баз даних будь-якого обсягу і складності. Враховуючи той факт, що багато подібних об'єктів охороняються авторським правом, виникла необхідність в додатковому захисті і регулюванні вказаних операцій в цифровому середовищі з метою захисту прав власників від нових загроз і посягань. Сучасні цифрові технології розвиваються нестримно і законодавство іноді не встигає адаптуватись під цей стрімкий розвиток, що тягне порушення прав законних прав власників об'єктів інтелектуальних прав. У зв'язку з вказаними обставинами правове регулювання в сфері розповсюдження медійного контенту в мережах провайдерів програмної послуги та інтернет-провайдерів, мережі Інтернет необхідно покращувати, щоб воно не відставало від науково-технічного прогресу і відповідало наявним викликам.

Слід зазначити, що рівень обізнаності суспільства про культуру споживання медійного контенту і необхідність дотримання законодавства щодо захисту прав інтелектуальної власності є досить низьким, що також сприяє незаконному розповсюдженню медійного контенту та значно ускладнює розслідування таких злочинів та збір доказової бази. Кількість інтернет-ресурсів з нелегальним контентом постійно

росте. Окремі сайти навіть спеціалізуються під певний контент, інші поширюють весь медійний контент без розбору. З'являються інтернет-провайдери, що незаконно ретранслюють телеканали у власних мережах. Використання злочинцями комп'ютерно-технічних засобів та мережі Інтернет в якості інструменту вчинення злочину вимагає від слідчого, детектива і працівника оперативного підрозділу не лише якісного володіння навичками поведження з комп'ютерною технікою та програмами, але й навичками пошуку, виявлення, фіксації та копіювання інформації, що міститься у комп'ютерах, смартфонах, різноманітних телекомунікаційних засобах та носіях комп'ютерної інформації, на Інтернет-ресурсах тощо. Документування таких злочинів найбільш ефективно у рамках кримінальних проваджень із застосуванням усіх дозволених законом методів і засобів.

Досить суттєвий позитивний вплив на стан розслідування злочинів, пов'язаних із незаконним розповсюдженням медійного контенту в мережах провайдерів програмної послуги та інтернет-провайдерів, мережі Інтернет мав факт прийняття Закону «Про державну підтримку кінематографії» [1], положення якого визначили цілу низку термінів таких як електронна (цифрова) інформація, кардшейрінг, піратство у сфері авторського права і (або) суміжних прав, визначили порядок припинення порушень авторського права і (або) суміжних прав з використанням мережі Інтернет, внесли зміни в інші законодавчі акти, зобов'язали постачальників послуг хостингу забезпечувати захист авторського права і (або) суміжних прав з використанням мережі Інтернет, тощо.

Станом на сьогодні незаконне розповсюдження медійного контенту можна розділити на наступні форми:

- незаконне розповсюдження музичних, аудіовізуальних творів або комп'ютерних програм на окремих сайтах (приватні або публічні файл-сервери, централізована файлообмінна мережа);
- незаконне розповсюдження музичних, аудіовізуальних творів або комп'ютерних програм за технологіями P2P (частково централізована файлообмінна мережа – торент, DC, тощо);
- незаконне поширення VOD (video on demand) контенту – це поширення аудіовізуальних творів (чи їх частин) власниками інтернет-сайтів за індивідуальним замовленням;
- незаконне поширення програм шляхом ретрансляції телеканалів за технологією OTT – (Over The Top) і IPTV окремими особами або

- провайдерами програмної послуги;
- кардшейрінг – забезпечення у будь-якій формі та в будь-який спосіб доступу до програми (передачі) організації мовлення, доступ до якої обмежений суб'єктом авторського права і (або) суміжних прав застосуванням технічних засобів захисту (абонентська карта, код тощо), в обхід таких технічних засобів захисту, в результаті чого зазначена програма (передача) може бути прийнята або в інший спосіб доступна без застосування технічних засобів захисту;
 - незаконна ретрансляція провайдерами програмної послуги телеканалів в аналогових та цифрових кабельних мережах телебачення;
 - незаконний публічний показ передач/програм в закладах HoReCa (закладах громадського харчування, готелях, кінотеатрах і так далі).

Усі вказані форми незаконного розповсюдження медійного контенту мають істотні власні особливості відносно технологій здійснення, осіб-порушників, методики документування і засобів захисту. Окремі види незаконного розповсюдження медійного контенту можуть бути припинені в досудовому порядку, інші, такі як кардшейрінг, поширення передач/програм на інтернет-сайтах, IPTV та OTT-сервісах, вимагають судового захисту. Протидію розглядуваному виду злочинів, можна умовно поділити на два напрями.

Перший напрям полягає у здійсненні взаємодії з підрозділами протидії кіберзлочинності та оперативно-технічними підрозділами поліції. При цьому ініціатива у протидії даним злочинам переходить від слідчого, детектива, до вказаних підрозділів, які за допомогою використання можливостей технічних засобів здатні отримати додаткову інформацію про злочинців, їх дії тощо та задокументувати їх причетність до злочину.

Другий напрям є класичним у діяльності оперативних підрозділів та полягає, насамперед, у використанні можливостей штатних та позаштатних негласних працівників.

Список бібліографічних посилань

1. Про державну підтримку кінематографії : Закон України від 23.03.2017 № 1977-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1977-19> (дата звернення: 01.05.2020).

Одержано 05.05.2020